

Een openbare discussie is pas zinvol als men weet op basis van welke criteria de toekenning gebeurt. Een reden om ze expliciet te maken.

Evaluatiecriteria

1. *Oorspronkelijk Vlaams werk. Geen bewerkingen.* Het criterium is achterhaald nu de intertextuele theorieën burgerrecht verworven hebben. Waar trek je overigens de grens tussen een bewerking en een origineel werk? Is *Oedipus* van Claus een bewerking? En *Blindeman*? En *Jessica*? Erg consequent wordt dit criterium trouwens niet nageleefd. Hoe verklaar je anders dat titels als *Rozalie Niemand* en *Roodkapje en de boze wolf* een creatiepremie krijgen?

Rozalie Niemand is natuurlijk een succesrijk boek. Maar waarom E. Marain 400.000 fr. geven om deze stof in dialogen om te zetten? Om de toneelschrijfkunst vooruit te helpen of om mee te doen in het enorme halo-effect rond dit literaire werk? In de loop van 1988-'89 werd dit werk trouwens al bewerkt voor NTG door Jan De Vuyst. Zijn bewerking kwam echter niet in aanmerking omdat het een monoloog is (cf. infra); het NTG al een creatiepremie voor 1988-'89 kreeg; en... omdat commissielid R. Verreth het daaropvolgende jaar nog de bewerking van E. Marain moest creëren in het MMT.

2. *Bij voorkeur dialogen. Geen monologen.* De zin van dit criterium ontgaat me. Zo'n formeel criterium beperkt de artistieke vrijheid en doet een beetje denken aan negentiende-eeuwse ongerijmdheden als de subsidie per bedrijf en per genre.

3. *Auteurs die op de loonlijst van een gezelschap staan komen niet in aanmerking.* Zo werd b.v. een stuk van Josse De Pauw afgewezen omdat hij op de loonlijst van Kaaiteater staat. Wat dan weer geen bezwaar was om een stuk van M. Felix op te nemen.

Deze maatregel remt een kwalitatief auteursbeleid af en vermindert de kans op levend theater. De interessante auteurs debuteren toch allemaal vanuit een of ander gezelschap:

Strauss in Duitsland, Rijnders in Nederland,...

Ook het idee van een *resident drammatist*, vaak gehoord in het grijze verleden van de cultuurkabinetten, wordt hierdoor resoluut afgewezen. De creatiepremies zijn er toch niet voor kamer-auteurs?

4. *Auteurs die ruim gesubsidieerd worden door de Letterencommissie komen ook niet in aanmerking.* Een goede maatregel als men er door wil voorkomen dat gereputeerde auteurs als Claus en Van Den Broeck alle premies komen wegkapen. Een slechte maatregel als men de 'gebuisden' voor de letterensubsidies hier wil heropvissen.

Waarom moet P. Koeck trouwens op twee jaar tijd 883.200 fr. toneelsubsidie krijgen? Geen enkele toneel auteur, ook Claus niet, verkeerde ooit tevoren in zo'n luxepositie. Koeck mag dan wel een kraan zijn als literator en scenarioschrijver, op theatervlak wordt zijn autoriteit fel betwist. Ook het met de staatsprijs bekroonde *Aardemakers* is niet van die aard om van Koeck meteen de nieuwe toneelpaus te maken. De brouwsels van de jongste auteurslichting zijn veel interessanter: Roofthoof, Pourveur, Thomas, De Pauw, Sierens, Perceval, Joosten, Decorte... maar dat blijkt helaas niet uit de creatiepremies.

5. *Er wordt rekening gehouden met de reputatie van de schrijver, maar ook debuten en interessante projecten worden gestimuleerd.* Jan Misselyn, J. Roets, J. Maillard, W. de Wit, B. van Broeckhoven... danken hun premie wellicht niet aan hun reputatie. De resp. produkties zullen moeten uitwijzen of de jury met reden in hun teksten een waarborg vond voor kwaliteitstheater.

6. *Het gezelschap moet een traditie hebben in het creëren van Vlaamse auteurs.* Een bittere pil voor de erfgenamen van het vijf jaar geleden opgedoekte NVT. Het criterium speelt ongetwijfeld in het voordeel van een gezelschap als het MMT en is nadelig voor theaters die experimenten belangrijker vinden dan tradities.

7. *Het stuk moet speelbaar zijn.* Ein-

delijk een kwalitatief criterium. Maar het is zo vaag geformuleerd dat het de commissieleden tot niets bindt. *Speelbaar* is het equivalent van *leesbaar* in de literatuur. Het wil zoveel zeggen als 'geschikt voor een voorstelling' of 'aanvaardbaar binnen een spelconcept'. Terwijl er vandaag minstens evenveel voorstellingsconcepten als theateropvattingen zijn. Het zevende gebod blijft stom.

8. *Men krijgt niet meer geld dan men aanvraagt.*

9. *Er wordt slechts één stuk per auteur bekroond.* Zo werd *Congo* van Pourveur verkozen boven *Parade*, het stuk dat hij schreef voor OH Stekelbees.

Voorlopige conclusies

1. De evaluatiecriteria blijven even veilig en formeel als die van het decreet. Zo voert men geen kwaliteitsbeleid. Misschien moet de discussie over de rol en de kwaliteit van toneelteksten op een openbaar forum gehouden worden en niet in besloten kamerruimtes.

We moeten natuurlijk niet overdrijven. De ad hoc-commissie heeft toch wel blijk gegeven van een kritische benadering. Men had de creatiepremies ook kunnen cadeau doen aan volkse en commerciële stukken, die antichambreten voor een VTM-optreden.

2. De deontologie van instellingen als de RAT en een ad hoc-commissie als deze moet opnieuw bekeken worden. Hoe is het mogelijk dat theaterdirecteurs hun eigen produkties kunnen subsidiëren. Zou het Mechelse theater zonder de aanwezigheid van R. Verreth er wel in geslaagd zijn 20 % van de creatiepremies voor 1989-'90 binnen te rijden?

3. Ten slotte is het huidige systeem geen krachtig beleidsmiddel, zolang men de kwalitatieve intenties en de speelbaarheid niet aan de praktijk kan toetsen. Misschien is het niet slecht om een controlemoment in te bouwen.

De auteur zou b.v. 3/4 kunnen krijgen voor de schrijfpdracht en het resterende gedeelte na de beoordeling van de uiteindelijke tekst, een voorstelling of een try-out door de jury.

Maar dan moet de betaling wel stipt gebeuren! Op dit ogenblik kijken de auteurs nog altijd uit naar de eerste sporen van de creatiepremies op hun rekening.

Geert Opsomer

Creatiepremies 1989-1990

NAAM	BEDRAG	TITEL	GEZELSCHAP
L. Saffloer	250.000 fr.	<i>Morgen kan ik alles</i>	Santeboetiek
P. Koeck	400.000 fr.	<i>Tarzan</i>	K.J.T.
K. de Feyter	250.000 fr.	<i>Sneeuw</i>	K.J.T.
E. Asselberghs Walter	400.000 fr.	<i>Zwarte Sneeuw</i>	K.N.S.
Van Den Broeck	400.000 fr.	<i>Xhenceval</i>	K.N.S.
Jan Misselyn	240.000 fr.	<i>De Menistenmoord</i>	Antigone
E. Marain	400.000 fr.	<i>Rozalie Niemand</i>	M.M.T.
Pjeeroo Robjee	335.000 fr.	<i>Heldendeugd</i>	Werkgroep Vormingstheater
W. De Wit	400.000 fr.	<i>De Uittrede van Christus te Brussel</i>	ARCA
J. Maillard	225.000 fr.	<i>Roodkapje en de boze wolf</i>	FROEFROE
L. van Brussel	300.000 fr.	<i>Geheimen</i>	R.V.T.